

відповідь на корупційні прояви, що вже сталися, є найбільш ефективним кроком, який може бути використаний установою з метою зменшення рівні корупційної діяльності.

Список використаних джерел

1. Національна доповідь щодо реалізації засад антикорупційної політики у 2018 році. Схвалено рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції 29 березня 2019 № 885.

URL: <https://nazk.gov.ua/wp-content/uploads/2019/07/Natsdopovid-2018.pdf>.

2. Антикорупційна програма Експертної служби МВС на 2019 рік. Затверджено наказом Експертної служби МВС від

14.03.2019 року № 11-ЕС-Н. URL: https://dndekc.mvs.gov.ua/wp-content/uploads/2019/03/antukor_2019.pdf.

3. Методологія оцінювання корупційних ризиків у діяльності органів влади: затверджено рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції від 02.12.2016 № 126. URL:

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/z1718-16>.

Кожевніков Віктор Олександрович,
головний спеціаліст відділу сприяння
розвитку конкуренції та методології
Управління конкурентної та регіональної
політики [Антимонопольного комітету
України](#)

ПИТАННЯ ВЗАЄМОДІЇ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ З НАЦІОНАЛЬНИМ АНТИКОРУПЦІЙНИМ БЮРО УКРАЇНИ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ ЗМОВ НА ТОРГАХ

Загальновизнаним є обернений взаємозв'язок економічної конкуренції та корупції. Чим більший рівень корупції тим менший рівень добросовісної конкуренції. Відсутність релевантного державного регулювання, прозорих правил гри учасників ринку, обмеження доступу до публічних закупівель створюють значні корупційні ризики, і, навпаки, прозорість та добросовісність конкурентної боротьби за публічні фінанси обмежує корупційну складову в діяльності посадових осіб замовників публічних закупівель.

Відповідно до частини четвертої статті 6, статті 51 Закону України «Про захист економічної конкуренції» вчинення антиконкурентних узгоджених дій (в тому числі змови на торгах) забороняється і тягне за собою відповідальність згідно з законом. Хоча розділом VIII Закону України «Про захист економічної конкуренції» прямо не передбачено кримінальної відповідальності за змову на торгах аналіз правозастосовної практики Національного антикорупційного бюро дозволяє виділити кримінальну відповідальність посадових осіб учасників змови на торгах, у випадках коли в таких змовах приймають участь посадові особи замовника чи його представники.

Так, у справі про завдання збитків філії «Укрзалізниці» Національним бюро встановлено, що підозрюваними була організована закупівля стрілочної продукції для потреб ПАТ «Укрзалізняця» за завищеними цінами із залученням підприємств-посередників. Видимість конкуренції у відкритих торгах створювала афільована з організаторами схеми компанія. Перемогло у торгах підприємство, що перепродало продукцію «Укрзалізниці» на більш ніж 21 % дорожче від ціни заводу-виробника. Останній, хоча й не брав участі у торгах, насправді постачав стрілочну продукцію до філії «УЗ» через компанію посередника, який запропонував на торгах більшу вартість товару. Внаслідок таких дій філії «Укрзалізниці» завдано 93,2 млн грн збитків

Дії посадових осіб (засновників - директорів) фіктивних учасників торгів, що спотворювали конкуренцію, детективами НАБУ кваліфіковано за ст. 191, ст. 202 КК України, тобто як співучасть в привласненні, розтраті майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, а також фіктивне підприємництво. Зауважимо, що станом на сьогодні фіктивне підприємництво в Україні декриміналізоване.

В деяких країнах світу (зокрема, в США, Південній Кореї, Російській Федерації) найбільш небезпечні види антиконкурентних порушень - картельні змови (в тому числі змови на торгах) є кримінально карними злочинами.

Криміналізація складів таких правопорушень конкурентного законодавства значною мірою обумовлена доцільністю використання інструментів передбачених кримінально-процесуальним законодавством для збору доказів для розслідувань справ про антиконкурентні узгоджені дії, зокрема, змов на торгах.

Відповідно до підходів Організації економічного співробітництва та розвитку виділяють два види доказів існування картельної змови на торгах: економічні (дані по поведінку на торгах, історію порушень конкурентного законодавства, цінові пропозиції суб'єктів господарювання) та комунікаційні (записи розмов, документи, які підтверджують спільні подорожі представників учасників або вказують на те, що учасники брали участь у спільних заходах; інші докази зв'язків між сторонами: документи, які свідчать про зустрічі представників, внутрішні документи сторін, що підтверджують обізнаність у цій політиці інших сторін тощо) [2].

Доведення Комітетом антиконкурентних змов нерідко потребує значного часу (до 5 років) та не завжди може бути здійснено лише за допомогою економічних доказів.

Касаційним господарським судом (справа № 910/1339/18) підтверджено право Комітету витребувати від телефонних операторів інформацію про факти здійснення телефонних розмов контрагентів без розкриття їх змісту, стосовно конкретних суб'єктів господарювання в межах розгляду справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Разом з цим, завдяки слідчим (розшуковим) діям, в тому числі

факт зустрічі учасників торгів із замовником чи його представниками, зміст їх переговорів, в тому числі телефонних.

Як зазначають С. Журавльов та О. Малютіна оперативно-розшуковими заходами, що можуть надати доказову базу для доведення вчинення антиконкурентних узгоджених дій є спостереження, перевірна закупівля, огляд, контроль переговорів; джерела конфіденційної інформації [1].

Таким чином, АМКУ обмежений в зборі комунікаційних доказів, а тому в цьому аспекті особливе значення набуває правова регламентація отримання Комітетом доказів, що були отримані НАБУ під час розслідувань відповідних кримінальних проваджень.

Відповідно до частини першої статті 19² Закону України «Про захист економічної конкуренції» Національне бюро взаємодіє з АМКУ та може укладати з державними органами угоди (меморандуми) про співпрацю та обмін інформацією. Згідно із статтею 45 Закону України «Про захист економічної конкуренції» для забезпечення проведення розгляду справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції правоохоронні органи зобов'язані надавати у межах наданих їм прав допомогу Антимонопольному комітету України.

На практиці склалася тісна співпраця Комітету з НАБУ, зокрема Комітетом отримано докази змов на торгах, що організовувалися «Укрпоштою», під час будівництва Шулявського шляхопроводу та поглиблення дна порту «Южний» [3].

Разом з тим, рішенням Окружного суду м. Києва від 10 травня 2019 року № 640/18800/18 визнано протиправними дії Антимонопольного комітету України щодо одержання, використання та поширення при розгляді справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції матеріалів досудового розслідування, отриманих від НАБУ листами.

Підставами для скасування рішення, стало, зокрема, відсутність в Кримінальному-процесуальному кодексі права сторони обвинувачення розкривати матеріали кримінального провадження перед АМКУ та прямого зазначення в Законі права АМКУ отримувати таку інформацію від правоохоронних органів.

Висновки. Вбачається доцільним укласти передбачений Законом України «Про Національне антикорупційне бюро України» адміністративно-правовий договір (меморандум щодо обміну інформації) між АМКУ та НАБУ, який передбачатиме, зокрема, право та порядок отримання Комітетом доказів, що свідчать про порушення законодавства про захист економічної конкуренції з матеріалів кримінального провадження, що розслідуються НАБУ. З метою однозначного тлумачення статті 45 Закону України «Про захист економічної конкуренції» пропонується закріпити в Законі України «Про захист економічної конкуренції» правову норму про можливість використання доказів, отриманих в межах кримінального провадження, під час розслідування справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Список використаних джерел

1. Журавлев С. Ю., Малютина О. А. Некоторые аспекты выявления и раскрытия картельных соглашений // Проблемы правоохранительной деятельности. 2018. №1. С. 35-40.

2. Матосян Г. Змови під час публічних закупівель: докази / Гарик Матосян // Юрист&Закон. 2019. Режим доступу до ресурсу: <http://uz.ligazakon.ua/ua/magazine/article/EA012608>.

3. Радзівський Юрій. Перезавантаження Антимонопольного комітету України. Три практики АМКУ, які повинні залишитися в минулому // НВ Бізнес. 2019. Режим доступу до ресурсу: <https://nv.ua/ukr/biz/experts/amku-yak-efektivnishe-borotися-z-porushnikami-novini-ukrajini-5003583> 5.html.

Kozlova Yuliia,

Expert of the Research and International Cooperation Unit, Academy of financial monitoring

COMBATING MONEY LAUNDERING AND CORRUPTION AT THE SUPRANATIONAL LEVEL

The problem of money laundering and terrorism financing is increasingly urgent, covering not just Ukraine but the whole world. One of the primary reasons of these offences is corruption. In this regard, the international community jointly organizes activities through the establishment of special bodies whose activities are aimed at overcoming these problems.

A. Chubenko notes that the issues of countering money laundering and corruption are on the agenda of Ukraine and are in the focus of attention of national law enforcement agencies. Such crimes as legalization of criminal proceeds and corruption are the scourge of our times and penetrate the social, political and economic structures of Ukraine [1].

One of the largest bodies that deals with combating money laundering and terrorism financing is the Egmont Group of Financial Intelligence Units. The Egmont Group was established to provide FIUs around the world a forum to exchange information confidentially to combat money-laundering, the financing of terrorism and other predicate offences. The Egmont Group is a united body of 164 Financial Intelligence Units (FIUs). The Egmont Group provides a platform for the secure exchange of expertise and financial intelligence to combat money laundering and terrorist financing (ML/TF). This is especially relevant as FIUs are uniquely positioned to cooperate and support national and international efforts to counter terrorist financing and are the trusted gateway for sharing financial information domestically and internationally in accordance with global Anti-Money Laundering and Counter Financing of Terrorism (AML/CFT) standards [4].

The Structure and Organization of the Egmont Group includes the following (Fig.1):